

Powszechny Spis Rolny 2020 (PSR 2020)

Ustawa z dnia 31 lipca 2019 r. o powszechnym spisie rolnym w 2020 r. (Dz.U. z 2019 r., poz. 1728) reguluje zakres, formę i tryb przeprowadzenia tego badania przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego (GUS), oraz zakres, formę i tryb prac związanych przygotowaniem i opracowaniem wyników spisu. Wyniki spisu rolnego są jedynym źródłem, które pozwala dokładnie scharakteryzować polskie rolnictwo. Co ważne, spisy rolne to jedyne badania statystyczne z zakresu rolnictwa, które dają możliwość zebrania szerokiego zakresu danych, ich analizy oraz prezentowania na najniższych poziomach agregacji.

Obowiązek realizacji spisów rolnych nakłada na państwa członkowskie Unii Europejskiej rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady, jak również wynika on z rekomendacji FAO (Organizacja ONZ do spraw Wyżywienia i Rolnictwa), zawartych w dokumencie pn. *Światowy program spisów rolnych rundy 2020 r.* W państwach członkowskich ONZ pełne badanie realizowane jest raz na 10 lat i obejmuje wszystkie gospodarstwa rolne. Spisy rolne odbędą się w tym roku we wszystkich państwach należących do Unii Europejskiej.

Poprzedni Powszechny Spis Rolny odbył się w Polsce w 2010 r.

Najbliższy Powszechny Spis Rolny będzie przeprowadzony w całej Polsce od 1 września do 30 listopada 2020 r., według stanu w dniu 1 czerwca 2020 r.

Celem PSR 2020 jest:

- dostarczenie informacji z dziedziny rolnictwa w zakresie i terminach określonych przez Komisję Europejską na potrzeby Wspólnej Polityki Rolnej;
- zebranie informacji o gospodarstwach rolnych i związanych z nimi gospodarstwach domowych, koniecznych dla realizacji krajowej, regionalnej i lokalnej polityki rolnej i społecznej na wsi;
- analiza zmian, jakie zaszły w rolnictwie na przestrzeni lat 2010-2020;
- wykonanie zobowiązań Polski w zakresie dostarczenia informacji dla potrzeb innych niż EUROSTAT organizacji międzynarodowych (m.in. FAO, OECD);
- aktualizacja operatu do różnotematycznych badań reprezentacyjnych z zakresu rolnictwa (w latach następnych).

Spis rolny zostanie przeprowadzony w gospodarstwach rolnych:

- a) osób fizycznych (gospodarstwach indywidualnych);
- b) osób prawnych;
- c) Jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej.

Zakres informacyjny Powszechnego Spisu Rolnego 2020 (załącznik do ustawy) określają wymagania międzynarodowe oraz krajowe akty prawne i strategie, a także potrzeby krajowe różnych grup użytkowników danych zebrane przez GUS w trakcie konsultacji społecznych spisu. Wykaz danych zbieranych w ramach spisu rolnego dotyczy m.in.

- informacji o osobie będącej użytkownikiem gospodarstwa rolnego (m.in. płeć, wiek, nr telefonu i adres e-mail),
- informacji o gospodarstwie rolnym (m.in. położenie, powierzchnia gruntów ogółem i zasiewów według rodzaju upraw),
- zużycia nawozów mineralnych i naturalnych,
- pogłowia zwierząt gospodarskich według grup wiekowo-użytkowych,

- liczby maszyn i urządzeń w gospodarstwie rolnym,
- liczby i rodzaju budynków gospodarskich,
- wkładu pracy w gospodarstwo rolne użytkownika i członków jego gospodarstwa domowego oraz pracowników najemnych.

Realizacją spisu rolnego kierują kolejno:

- Generalny Komisarz Spisowy, którym jest Prezes GUS;
- Zastępca Generalnego Komisarza Spisowego, którym jest Dyrektor Centralnego Biura Spisowego w GUS;
- Wojewódzki Komisarz Spisowy, którym jest wojewoda tworzący wojewódzkie biuro spisowe a jego zastępcą jest dyrektor właściwego urzędu statystycznego;
- Gminny Komisarz Spisowy, którym jest wójt/burmistrz/prezydent tworzący gminne biuro spisowe.

Rolnicy będą mogli udzielić informacji o swoich gospodarstwach rolnych poprzez:

- samospis internetowy przeprowadzony za pośrednictwem interaktywnej aplikacji formularzowej, która będzie dostępna od 1 września br. do końca spisu na stronie internetowej GUS pod adresem: **spisrolny.gov.pl, jest to główna i zalecana metoda spisu;**
- odpowiedzi w wywiadzie telefonicznym przeprowadzonym przez rachmistrza telefonicznego z wykorzystaniem zainstalowanego na komputerze oprogramowania dedykowanego do przeprowadzenia spisu rolnego;
- odpowiedzi w wywiadzie bezpośrednim przeprowadzonym przez rachmistrza terenowego, który odwiedzi gospodarstwo rolne, z wykorzystaniem urządzenia mobilnego wyposażonego w oprogramowanie dedykowane do przeprowadzenia spisu rolnego.

Rachmistrzami telefonicznymi będą pracownicy urzędów statystycznych a rachmistrzami terenowymi – osoby pochodzące z naboru zewnętrznego realizowanego przez gminne biura spisowe.

Wszystkie podmioty zobowiązane są do udzielania dokładnych, wyczerpujących i zgodnych z prawdą odpowiedzi w formie samospisu internetowego, wywiadu telefonicznego lub bezpośrednio w trakcie rozmowy z rachmistrem spisowym. Użytkownik gospodarstwa rolnego, który nie dokonał samospisu internetowego albo nie przekazał danych w formie wywiadu telefonicznego, nie może odmówić przekazania danych w formie bezpośredniego wywiadu.

Udział w spisie rolnym jest obowiązkowy. Brak udziału w spisie rolnym może skutkować nałożeniem kary grzywny określonej w ustawie o statystyce publicznej.

Prezes GUS zapewnia ochronę danych zebranych w ramach prac spisowych. Dane jednostkowe identyfikowalne zebrane w ramach prac spisowych podlegają bezwzględnej ochronie na zasadach określonych w art. 10 ustawy z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej – **tajemnica statystyczna**. Ponadto w ustawie o powszechnym spisie rolnym ujęto odpowiednie zapisy regulujące kwestie RODO.

Zgodnie z kalendarzem prac przygotowawczych do spisu rolnego z dniem 8 czerwca 2020 r. w województwie pomorskim powołano łącznie 123 Gminne Biura Spisowe (GBS). Główne zadania gminy to m.in. zapewnienie funkcjonowania GBS, przeprowadzenie naboru kandydatów na

rachmistrzów terenowych, stworzenie w siedzibie gminy bezpłatnego stanowiska komputerowego z zainstalowanym oprogramowaniem umożliwiającym przeprowadzenie samopisu internetowego oraz współpraca z Wojewódzkim Biurem spisowym przy popularyzacji spisu rolnego na terenie gminy.

W dniach od 15 czerwca do 8 lipca 2020 r. GBS przeprowadziły otwarte i konkurencyjne nabory na kandydatów na rachmistrzów terenowych. Z uwagi na trwającą epidemię Centralne Biuro Spisowe podjęło decyzję o przeprowadzeniu rekrutacji rachmistrzów drogą on-line. Kandydat na rachmistrza terenowego musiał spełniać następujące kryteria :

- być osobą pełnoletnią;
- zamieszkiwać na terenie danej gminy;
- posiadać co najmniej średnie wykształcenie;
- posługiwać się językiem polskim w mowie i piśmie;
- nie być skazanym za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe.

Ponadto wskazana była umiejętność obsługi urządzeń mobilnych (tabletów), w które rachmistrze zostaną wyposażeni na czas zbierania danych w spisie.

Kandydaci na rachmistrzów zobowiązani są do wzięcia udziału w szkoleniu po ukończeniu którego oraz uzyskaniu pozytywnego wyniku egzaminu zostaną wpisani na listę rachmistrzów spisowych.

W przypadku utrzymywania się w trakcie spisu zagrożenia COVID-19 i podjęciu przez Generalnego Komisarza Spisowego decyzji o wstrzymaniu realizacji wywiadów bezpośrednich, rachmistrze ci będą realizować wywiady telefoniczne.

PSR 2020 popularyzowany jest pod hasłem „Spiszmy się jak na rolników przystało”, hasłem uzupełniającym jest „Liczy się rolnictwo”, obowiązującym hashtagiem w postach publikowanych w mediach społecznościowych jest #LiczySięRolnictwo. Przyjęto, że głównymi kanałami promocji spisu na poziomie lokalnym będą strony internetowe urzędów miast i gmin i jednostek im podległych w tym szkół i przedszkoli, Facebook, media lokalne w tym prasa drukowana i jej wydania on-line, Kola Gospodyń Wiejskich, sołtysi, parafie.

W ramach działań promocyjnych do wszystkich użytkowników gospodarstw rolnych w drugiej połowie sierpnia br. zostanie wysłany stosowny list zapowiedni Prezesa GUS.

Osoba fizyczna będąca użytkownikiem gospodarstwa rolnego przed przeprowadzeniem przez rachmistrza spisowego wywiadu telefonicznego lub bezpośredniego będzie mogła **zweryfikować tożsamość** tego rachmistrza poprzez kontakt telefoniczny na infolinię statystyczną pod **numerem telefonu 22 279 99 99 wew. 1** (opłata za połączenie zgodnie z taryfą operatora). Informacja o sposobie weryfikacji tożsamości rachmistrza spisowego będzie dostępna także m.in. na stronie internetowej urzędu statystycznego i gminy.

Aktualnie w toku prac legislacyjnych jest nowelizacja ustawy o PSR, która ma na celu umożliwienie przeprowadzenia tego badania w warunkach zagrożenia epidemicznego COVID-19.

Więcej informacji na temat spisu rolnego można znaleźć na stronie internetowej GUS pod adresem <http://spisrolny.gov.pl>.